

השאלות הנוגעות לענין בורר - שיעור 393

I. להוציא מאכל מן המקרר רק להגיע למאכל שבפנים

(א) עיין בשש"כ (ג - ט"ד) דמשקאות ממינים שונים המסודרים במקרר לפי מיניהם מותר להוציא מהם כדי להגיע למין הרצוי אמנם אם המשקאות אינם מסודרים והם מונחים זה על זה יוציא את המין שהוא רוצה לשתות בשעת הסעודה דאם לאו יש איסור בורר והגרשו"א לא הגיה עליו משמע דהסכים לדבריו לכן בדלת המקרר הבקבוקים אינם מעורבים ואין כאן בורר (ספר מאור השבת זף תפ"ו בשם הגרשו"א) אמנם במקרר צפוף אסור לברר

(ב) אמנם האיל משולש (י"ט - הערה ז"ה) כתב בשם רב אלישיב דאם היה המקרר צפוף ומלא באופן שאפשר להחשיבו כמעורב יש בזה משום בורר והאיל משולש היה מסופק אם מותר להוציא את האוכלים הנמצאים מקדימה כדי להוציא הדברים שבפנים כנ"ד ועכ"פ ודאי מותר להזיז הדברים לצדדים כדי להגיע למה שרוצה (שביתת שבת חות ל"ד ומ"ב של"ט - ל"ד ודלא כהפמ"ג ח"א של"ט - י"ד דסליק לצדדיו אסור)

(ג) האג"מ (ד - ט"ד - י"ז) כתב דלחפש אחר ספר בחושך מותר רק דרך התעסקות אבל לא יפתח הספר ויכיר עי"ז שאינו הספר שצריך שזהו מעשה בורר וכן בבגדים אמנם דגים גדולים ניכרים הם ואסור אם הם מעורבים (רמ"א שי"ט - ג) וצריך לומר דספרים ובגדים שהם בערימה או בארון אינם מעורבים כ"כ משא"כ הדגים וכ"ש המאכלים במקרר נראה להעין שהם יותר מעורבים ולכן אפשר שהוא מודה דאסור בנ"ד

(ד) עיין בבה"ל (שי"ט - ג ד"ה לאכול מיד) דאין בורר בערימה של אוכלין או בגדים דערימה לא נחשב מעורב (משא"כ הדגים גדולים שאינם בערימה ד"ע) ואת"ל בערימה נחשב מעורבים אין איסור בורר רק כשנוטל להניח אבל לסלק מה שלמעלה להגיע למה שלמטה אין איסור דהוי כצד נחש להרמב"ם דמותר לכתחלה או להרא"ש שהוא דרבנן ויש להקל בדברים גדולים וצ"ע בכוונת המ"ב אם סבר שהיתר אם נחשב מעורב משום ס"ס או בכל אופן שמסלק להגיע למאכל שלמטה מותר וא"כ בדגים גדולים מותר ג"כ דרך סילוק וקשה לומר כן

(ה) השביתת השבת (זכר סוף חות כ"ז) כתב דוקא כשאנו יודע אנה מונח הדבר הצריך לו שמונחים בערבובייה ומסלק כדו למצאו הוי בורר גמור וזה בערימה וכ"ש במקרר ובנ"ד אפילו ביודע אנה מונח יש לאסור כהרמ"א בדגים גדולים ועיין במ"ב (סקט"ו) שכתב "ומחפש אחר בגדו" דלא משמע כן

(ו) איברא האור שמח (ח - י"ה) כתב דמלאכת בורר צריך שיהא בדברים קטנים ודלא כהרמ"א הנ"ל וע"ע באור שמח (כ"ג - ט"ז) שסתר דברי עצמו ועוד דעת המהרש"ג (ב - ל"ז) דמלאכת בורר לא שייך אלא במידי דלאחר שיברור אין הדרך לתזור ולערב וזה חידוש גדול (שש"כ כ"ג - ק"ז) ועוד עיין בספר מסגרת השלחן שכתב שאם מונחים מלבושים אחד ע"ג חברו והוא צריך לתחתון הוי מותר כקליפת הפרי לאכול לאלתר וע"ע בשביתת השבת שחלק עליו וכתב שדומה ללקוט השומן מעל החלב דמותר רק אם רוצה לאכול השומן לאלתר או שיקח גם קצת חלב עמו ועיין להלן II & III

(ז) שמעתי מרב מנשה קליין וג"כ מרב מרדכי מרכז דאין המקרר נחשב מעורב אם כל המאכלים עומדים בכלים מיוחדים ואפילו במקרר מצפוף ולכן אין איסור בדבר

ח) למעשה - עיין שו"ת תה"ד (ז"ג) דדגים שבקערה מפורדת זו מזו מאד כנגד סכרת הלב לומר שיש כאן בורר אמנם אין לחלק ולהקל בלא ראייה ברורה וכן פסק הרמ"א (שי"ט - ג) ולכן כיון שצדדי ההיתר אין כל כך ברור בנ"ד צריך להתמיר ולסדר המקרר באופן שאינו צריך לברור ואם זה א"א צריך לטעום קצת מן המאכלים שהוציא להגיע להמאכל שבפנים ומסתמא זה דעת הגרשז"א והשש"כ (ג - ע"ד)

II. הסרת הגרעינים מאבטיחים ומאבטיחים צהובים (melons) - עיין במ"ב (שכ"ח - סקפ"ד) דפלוימין שרי מיד לפה ואפשר אף לאותה סעודה שרי אבל לכו ביום אסור אמנם האג"מ (ד - ע"ד - ז) כתב דאבטיחים ואבטיחים צהובים אם אפשר לו ע"י אכילה ולזרוק מפיו יש לו לעשות כן ואם קשה זה לפניו יכול גם ליטול בידיים אלו שאין ניתזין בנענוע היד בכח אבל דוקא מיד לפה ודלא כחזו"א (סו"ס נ"ד) דזה לא מקרי א"א בענין אחר כמו בקליפה

III. אם יש חשש איסור בורר בהסרת העוקץ הבולט מעל הפרי עיין בשש"כ (ג - ג) (ל"ה) שכתב דמותר להסירו אם יעשה כן סמוך לסעודתו דומיא לשאר כל קליפה אבל הובא שם מהגרשז"א דאינו דומה לקליפה אלא כדבר בפני עצמו ומותר דהואיל וניכר בפני עצמו לא חשיב כלל מעורב ובלבד שלא יתלוש מהרבה פירות בפעם אחת ולא כהחזו"א (ז"ד - סק"ה) שנוטל הפרי מן העוקץ עיין בספר איל משולש (דף פ"ח הערה ק"ס) דיש בהסרתם משום בורר ונסתפק בזה דבעוקצים שבקל אפשר לאחוז בהם ולמשוך הפרי אולי דאפילו למ"ב (שכ"ח - סקפ"ד) לא מקרי אי אפשר בע"א וחשיב כתערובת גמורה ואסור להסירם ואפילו לאכול לאלתר ואבל יותר מסתברא שדינו כקליפות פירות ומותר לאלתר (שש"כ ואיל משולש ה"ל)

IV. שטיפת ירקות מעפר שמעורבים או שדבוקים בהם - עיין (ק"מ. ושי"ט - ח) דאין שורין את הכרשינין בשבת שמציץ מים עליהם בכלי כדי להסיר הפסולת ולא שפין אותן ביד דהוי ליה כבורר והפמ"ג מסתפק אם הוא דאורייתא אבל הבה"ל (ד"ה דהו"ל) כתב שהוא איסור תורה וה"ה תפוחי אדמה וכל כה"ג לא יתן עליהם מים כדי להסיר האבק משמע אפילו לאלתר יש איסור תורה עיין בשיעור III-296 הטעמים להתיר ולאסור

V. הבורר עצם מהדגים להראות אחד מהתלמידים האיסור של בורר לאלתר שזה נקרא בורר פסולת מתוך אוכל כתב בספר מאור השבת (תפ"ז) בשם הגרשז"א דאסור

VI. הבורר ליפוי השלחן בכלים נאים שפיר נראה דמותר כיון שהיפוי נעשה לאלתר (שם דף תפ"ו)

VII. דפים של ספר שנתפזרו כמו (loose leaf) אסור למיין אותם להחזירם למקומם בספר אלא א"כ ירצה להשתמש בדפים האלה מיד והוא ממיין אותם כדי שיוכל לקרוא בהם

VIII. כרטסת (card index) שבה כרטיסים עם שמות המתפללים או תמונות המונחות זו על זו כגון מחתונה או קלפי ילדים המונחים זה על זה כל אלה הם תערובת שכבות ולכן אסור למינם ומותר להוציא רק מה שצריך לאלתר וכן מותר לסלק אלה שאינו רוצה בהם ולהשאיר את אלה שרוצה בהם (איל משולש ד - ל"ה) ועיין בבה"ל (שי"ט - ג ד"ה לאכול מיד)

IX. וכן משחק של קלפים אסור למינם לפי סדרות (איל משולש פרק י"ח - י"ד) אמנם בשעת שעוסק במשחק זה יכול למיין הקלפים לצורך השתמשות בהקלפים לפי דרך המשחק וכהלכתה